

Prof. dr. Roman Savnik — sedemdesetletnik

Tudi pri profesorju Savniku je hotelo naključje, da se leto njegovega sedemdesetletnega življenjskega jubileja (1972) ujema z letom petdesetletnice Geografskega društva Slovenije. To naključje je še tem bolj posrečeno, ker je bil jubilar eden od glavnih ustanoviteljev društva in njegov prvi podpredsednik.

Roman Savnik je bil rojen v Ljubljani 11. februarja 1902. Po dokončani klasični gimnaziji (1920) je študiral na takrat komaj ustanovljeni ljubljanski univerzi geografijo in zgodovino. Študij je dokončal in dosegel doktorski naslov v letih 1925—1926. Zatem je bil vso predvojno dobo srednješolski profesor, in sicer do leta 1950 v Celju (zato se je tudi leta 1925 ustanovljeni »Geografski vestnik« pričel tiskati v Celju), potem pa v Ljubljani, kjer mu je leta 1945 ob službovanju na učiteljišču grobo prekinila življensko pot aretacija po Gestapu, ki ji je sledila internacija v Dachau-u vse do osvoboditve.

Ze ves predvojni čas je bil Savnik eden najaktivnejših slovenskih geografov starejše generacije. Bil je trajno aktiven pri Geografskem društvu in pri »Geografskem vestniku«, pa tudi v šolski geografiji, h kateri je prispeval kot avtor ali soavtor 5 učbenikov. Pri tem pa ni pustil čisto ob strani znanstvenega dela, saj sta za to dobo značilni njegovi razpravi o rasti prebivalstva v Jugoslaviji in v Evropi, objavljeni v »Geografskem vestniku« (1931, 1935). Sredi tridesetih let je bil razen tega eden od glavnih pobudnikov ter urednikov in sodelavcev takratnega »Krajevnege leksikona dravske banovine«. Tudi značilno Savnikovo vedno zavzeto zanimanje za naše obmejne in zamejske pokrajine izvira že iz te dobe, saj se je s temi pokrajinami in njihovimi problemi stalno podrobno seznanjal na terenu.

Zato ni naključje, da je Savnik, ko se je po vojni, na srečo živ in zdrav, vrnil iz Dachaua, namenoma svojo dejavnost usmeril na osvobodeno primorsko stran Slovenije. Precej več kot 20 let je preživel tam, največ v Postojni in deloma v Portorožu. Od leta 1945 do 1949 je bil ravnatelj gimnazije v Postojni, nato do leta 1951 vodja Zbirnega centra knjig in arhivov zone B Svobodnega tržaškega ozemlja s sedežem v Portorožu, od leta 1951 do upokojitve leta 1962 pa vodja Inštituta za raziskovanje krasa SAZU v Postojni. V skladu z zadnjo funkcijo se je Savnikovo delo med 50 in 60 leti močno osredotočilo na kras in to ne samo v organizacijskem pogledu, glede organizacije inštituta in organizacije jugoslovanskih speleoloških kongresov, temveč tudi v pisanih prispevkih. Iz jubilarntove bibliografije, ki jo objavljamo spodaj, se vidi, da je v tem času pripravil in objavil v »Acta Carsologica«, v »Naših jamah«, v publikacijah speleoloških zborovanj in drugod dolgo vrsto prispev-

kov, tako znanstvenih (med njimi vzbuja pozornost zlasti razprava o hidrografskem zaledju Planinskega polja, objavljena v »Geografskem vestniku« (1960) kakor informativnih in poljudnih. Pri tem je prišla močno do izraza jubilentova zgodovinska predizobrazba, saj se marsikateri njegov prispevek ukvarja z zgodovino speleoloških in sploh kraških raziskovanj na Slovenskem. Ker je Savnik med svojim življenjem v zahodni Sloveniji precej zahajal v Koprsko primorje, ki ga je dodobra spoznal, ni čudno, da sta dve njegovi izvirni razpravi iz tega časa posvečeni tamkajšnjemu solarstvu (v »Geografskem vestniku« 1951 in v »Geografskem zborniku« SAZU 1956). Da pa so ga pritegovale tudi druge primorske pokrajine in njihovi ljudje, dokazujejo številni njegovi prispevki v »Borih«, »Idrijskih razgledih« in drugih primorskih publikacijah. Ko je bil leta 1962 upokojen kot višji znanstveni svetovalec SAZU, je vendar še dolgo ostal v Postojni, kjer je bil zunanji sodelavec za pedagoško službo (v Postojni in Kopru) ter mentor za pouk geografije in zgodovine na osnovnih in srednjih šolah.

Ko se je pred nekaj leti prof. Savnik dokončno preselil v Ljubljano, je nadaljeval svoje delo kot zunanji sodelavec pri Terminološki komisiji in Inštitutu za geografijo SAZU ter pri ljubljanskem Zavodu za spomeniško varstvo. Največ svoje delovne vneme pa je v teh letih kljub vsem težavam in oviram posvetil delu, s katerim je začel že pred vojno: pripravi novega »Krajevnega leksikona« Slovenije, od katerega sta zdaj izšli dve knjigi in ki mu je Savnik glavni urednik in usmerjevalec, pa tudi močno soudeleženec so-avtor. Čisto v duhu celotne svoje življenjske zainteresiranosti, ki je bila vedno močno obrnjena k obmejnimi in zamejskim Slovincem, še posebno k primorskim, je Savnik tudi v prvi knjigi »Krajevnega leksikona« s posebno ljubeznijo pripravil poglavja o Primorski, ki so bila tokrat v tem okviru prvič obdelana. Pa tudi v vsej drugi Savnikovi dejavnosti zadnjih let stopa močno v ospredje zavzeto zanimanje za Primorsko, še posebej za Beneško Slovenijo. To zanimanje pa ni samo pasivno, temveč se opira na stalne in aktivne Savnikove osebne stike s tamkajšnjimi domačini.

Na koncu tega skromnega pregleda Savnikovega dela kaže še posebej označiti nekatere poteze, ki so posebno značilne za Savnikovo osebnost. To so poleg velike ljubezni do slovenske zemlje in njenih ljudi nenavadna zavzetost in vztrajnost, pa vestnost in natančnost pri vsakem delu, ki se ga Savnik loti. Ravno te lastnosti so odlikovale Savnikovo delo tudi povsod, kjer je sodeloval pri uredniških poslih, to ne samo pri »Krajevem leksikonu«, temveč tudi pri »Geografskem vestniku«, pri »Acta Carsologica«, pri »Naših jamah« in pri raznih enkratnih izdajah, kakršne so bile: »Zbornik VII. kongresa geografov SFRJ« (1962), knjiga »Dolenjska zemlja in ljudje« (1962), »Jamarski priročnik« (1964) in »150 let Postojnske jame« (1968).

Za svoje delo je prof. Savnik prejel več priznanj: srebrno značko Turističnega društva Slovenije (1955), zlato značko Društva za raziskovanje jam Slovenije (1965), naslov pedagoškega svetnika (1964) in red dela z zlatim vencem, s katerim ga je 1972 odlikoval predsednik republike. Nedvomno najbolj zaslužno pa je bilo, da ga je Geografsko društvo Slovenije že leta 1969 izvolilo za svojega častnega člana. Ta izvolitev kakor tudi ta naš kratki spominski članek ob njegovem življenjskem jubileju sta le skromen izraz same po sebi umevne zavesti slovenskih geografov, da je Roman Savnik s svojim delovnim življenjem zaslužil vse naše priznanje. Nič manj od srca pa nam ne prihaja želja, da bi mogel svojo žilavo dejavnost uveljavljati še dolga leta v korist naše geografije in vsega našega domoznanstva.

Svetozar Plešič

BIBLIOGRAFIJA PROF. DR. ROMANA SAVNIKA

Razprave in članki

- Zidje v Jugoslaviji (Les Juifs en Yougoslavie), Geografski vestnik II, 1926, 37—42.
- Celje, Vodnik po mestu in okolici (z Orožnom), Celje 1928.
- Problemi Sredozemlja in spor za Malto, Naša doba I, 1930, 297—340.
- Kolonizacija v Vardarski banovini, Življenje in svet IV, 1930, 553—555.
- Prirastek prebivalstva v Evropi v desetletju 1920—1930 (L'accroissement de la population en Yougoslavie dans le période de 1921 à 1931), Geografski vestnik III, 1931, 115—120.

- Prirastek prebivalstva v Evropi v desetletju 1920—1930 (*L'accroissement de la population de l'Europe dans le période de 1920 à 1930*), Geografski vestnik IX, 1933, 184—193.
- Ljubljana kot izhodišče avtobusnega prometa. Ilustracija III, 1951, 192—193.
- Slovenski Korotan, Naši onstrar meje (psevdonim M. Vinar), 1933, 62—76.
- Krajevni leksikon Dravske banovine, 1937, obdelal ok. 600 geografskih gesel.
- Kažipot s Krke na Koroško, 1937 (skupaj s Knificem).
- Dvajset let slovenske uprave v Prekmurju, Mladi Prekmurec IV, 1940, 102—109.
- Goriška in Goriško, Kongres geografa Jugoslavije, Zagreb 1950, 67—79.
- Solarstvo Savrinskega primorja (*Le salinage à la côte slovène de l'Adriatique*), Geografski vestnik XIII, 1951, 137—155.
- Postojnska jama in njeni obiskovalci, Slovenski Jadran 1952, št. 4—6.
- Beitrag zur Kenntniss der Karhydrographie in Slowenien, Premier congrès international de spéléologie, Paris 1953, Tome II, 241—246.
- La spéléologie en Yougoslavie, Buletin scientifique, Tom 1, No. 4, 1953, 100—102.
- Predjama pri Postojni, Slovenski Jadran 1953, št. 31—35.
- Slovensko primorje v domači in tuji znanosti, Bori 1954, 64—66.
- Franjo Ravnik, Bori 1954, 89—101.
- Kataster kraških objektov in problemi naše kraške nomenklature, Le cadastre des phénomènes karstiques et les problèmes de la nomenclature karstique yougoslave, Prvi jugoslovanski speleološki kongres, Ljubljana 1955, 123—125.
- Razvoj domače speleologije in nekatere njene aktualne naloge (*l'évolution de la spéléologie slovène et quelques-unes de ses tâches actuelles*), Acta carsologica I 1955, 7—23.
- Die jugoslawische Karstforschung und die Schweiz, Stalactite, Organe de la Société Suisse de spéléologie, Bern 1955.
- Podzemeljski svet Prestranskega in Slavinskega ravnika (*Die Höhlenwelt des Karstplateaus von Prestranek und Slavina*), skupaj s S. Hribarjem in F. Habetom, Acta carsologica I. 1955, 91—147.
- La première session les congrès spéléologiques de la Yougoslavie, Stalactite 1954.
- Contribution à la connaissance de l'hydrographie karstique en Slovénie, Bulletin scientifique 1, 4, 1953, 118.
- Stiki Simona Rutarja z Ivanom Trinkom, Bori 1955, 428—431.
- Naši zaslužni raziskovalci in propagatorji Postojnske jame, Turistični vestnik 1955, 325—327.
- Speleologija in turizem, Turistični vestnik 1955, 442—445.
- Naše kraške jame kot prirodni muzeji, Bori 1955, 168—169.
- Geografija v švicarskih srednjih solah, Geografski obzornik II, 1955, 21—23.
- Proučevanje Idrijskega krasa, Idrijski razgledi I, 1955, 168—169.
- Spomini na deželo topolov in žitnih polj (Prekmurje), Pomurski vestnik 1955, št. 27.
- Podzemeljski svet v širšem okolišju Kopra, Turistični vestnik 1956, 118—119.
- Kraško podzemlje v goriskem okraju, Goriški zbornik, Nova Gorica 1957, 66—71.
- Jamski ali Predjamski grad?, Turistični vestnik 1958, 9—10.
- Dosedanje raziskave najglobljšega kraškega podzemlja, Slovenski poročevalec 1958, št. 189.
- Iz zgodovine Postojnske jame, Kronika IV, 1958, 128—145 in VIII, 1960, 99—110.
- Kraško podzemlje na Idrijskem (*Le Karst souterrain dans la région d'Idria*), skupaj z J. Gantarjem, Acta carsologica II, 1959, 109—155.
- Račenska jama (*The Cave of Ravne*), skupaj z D. Kuščarjem in J. Gantarjem, Acta carsologica II, 1959, 7—25.
- Izvir Vipave (*Les sources de la Vipava*), Naše jame I, 1959, 30—32.
- Slovensko speleološko izrazoslovje (*La terminologie spéléologique slovène*), Naša jame I, 1959, 22—25.
- Škocjanske jame, Koledar Mohorjeve družbe za leto 1960, Celje 1959, 151—141.
- Hidrografsko zaledje Planinskega polja (*Hydrographical Hinterland of the Polje of Planina*), Geografski vestnik XXXII, 1960, 213—225.
- Ob logaških vratih idrijske pokrajine, Idrijski razgledi 1960, 7—9.
- Prvi raziskovalci kraškega podzemlja (*Die ersten Erforscher der slowenischen Höhlenwelt*), Naše jame II, 1960, 16—22.
- Markiranje jam, Naše jame II, 1960, 82—84.
- Speleološki topografski znaki i speleološka nomenklatura, Drugi jugoslovanski speleološki kongres, Zagreb 1961, 209—214.
- Jugoslovanska dejavnost na Kubi, Naše jame III, 1961, 37—39.
- † Jožef Cerkvenc, Naše jame III, 1961, 40.
- Nekateri problemi kraške hidrografije na Dolenjskem (*Some Problems of Karstic Hydrography in Lower Carniola*), Dolenjska zemlja in ljudje 1962, 15—30.
- Poimenovanje kraških jam, Geografski vestnik XXXIV, 1962, 133—136.
- † Matija Vilhar, Naše jame IV, 1962, 58—59.
- † Josip Poljak, Naše jame IV, 1962, 59—60.
- Draga pri Ponikvah (*Die Draga bei Ponikve*), skupaj z S. Gromom in F. Hribarjem, Acta carsologica III, 1963, 85—101.
- Ob 70-letnici akademika dr. Srečka Brodarja, Naše jame V, 1963, 3—5.
- Silva Modrišanu v spomin. Naše jame V, 1963, 64.
- Geografija in sorodne vede, Dvajset let Državne založbe Slovenije 1956, 181—187.
- Problemi piranskih solin (*Les problèmes des salines de Piran*), Geografski zbornik SAZU, Acta geographica IX, 1965, 61—82.
- Prijatelju Zorku Jelinčiču v slovo, Naše jame VIII, 1966, 90—92.
- Senožska pokrajina v preteklosti in sedanjosti, Senožče 1967, 4—68.
- Matej Tominc in Jakob Svetina, Prispevek k zgodovini raziskovanja Škocjanskih jam, Naše jame IX, 1967, 66—67.
- † Franjo Baš, Geografski vestnik, XXXIX, 1967, 197—189.
- Stopetdeset let turistične Postojnske jame (*Hundertfünfzig Jahre des Grotte von Postojna als Schauhöhle*), 150 let Postojnske jame 1818—1968, Postojna 1968.

- Ob visokem življenjskem jubileju dr. Valterja Bohinca, Naše jame X, 1968, 101—102.
 - (Ne)slovensko poimenovanje, Nekaj misli pred izidom prve knjige novega Krajevnege leksikona Slovenije, Naši razgledi XVII, 1968, 321—322.
 - Krajevni leksikon Slovenije, I. knjiga, Zahodni del Slovenije, Ljubljana 1968, uredništvo in avtorstvo 105 gesel.
 - Baševo mesto v naši geografiji, Casopis za zgodovino in narodopisje, Nova vrsta 5 (XL), 1969, 85—86.
 - Slovenska Koroška in naš kras, Planinski vestnik LXIX, 1969, 462—463.
 - Krajevni leksikon Slovenije, II. knjiga, Jedro osrednje Slovenije in njen jugovzhodni del, Ljubljana 1971.
- Vrsta popularnih člankov je objavljenih v dnevnem časopisu, v mladinskih revijah Zvončku in Mentorju, v Mladiki, Glasniku profsorskega društva v Beogradu in drugod.

Poročila in ocene

- Pregled doslej izdanih jugoslovanskih zemljevidov države SHS in Balkanskega polotoka, Geografski vestnik I, 1925, 74—79, 148—157.
 - F. Koebek, Savinjske Alpe, Geografski vestnik II, 1926, 122—125.
 - Prvi kongres jugoslovanskih geografov v Beogradu, Geografski vestnik III, 1927, 151—153.
 - A. Melik, Kolonizacija Ljubljanskega barja, Geografski vestnik III, 1927, 145—147.
 - P. Blaznik, Kolonizacija Selske doline, Geografski vestnik III, 1927, 148—149.
 - Tretji kongres slovenskih geografov, Naša doba I, 1930, 229—230.
 - Naša Slovenačka, Glasnik Jugoslovenskega profsorskega društva XI, 1931, Casopis za zgodovino in narodopisje XXX, 1935, 285—286.
 - G. Werner, Das Deutschland des Obermurgebietes, Casopis za zgodovino in narodopisje XXIX, 1934, 218—219.
 - Bohinec—Kranjec—Dobida, Naše morje, 1935, Geografski vestnik X, 1934, 198.
 - Slovenska krajina, Zbornik razprav ob petnajstletnici osvobojenja, 1935, Casopis za zgodovino in narodopisje XXX, 1935, 97—99.
 - Der IV. Kongress der slavischen Geographen und Ethnographen (skupaj z V. Bohincem) Geographie Prag 1936.
 - Z. Dugački, Prometna geografija, Geografski vestnik XII, 1937, 276.
 - Die Wirtschaft Jugoslawiens, Beograd 1937, Geografski vestnik XIV, 1938, 154—155.
 - V. Paschinger, Landeskunde von Kärnten, Geografski vestnik XV, 1939, 145—146.
 - Kočevski zbornik, 1939, Geografski vestnik XV, 1939, 139—140.
 - A. Zerjav, Sodobni zgodovinski pouk, 1937, Casopis za zgodovino in narodopisje, XXXIV, 1939, 130—131.
 - Hrvatski geografski glasnik, Spomenica u čast profesora dr. Artura Gavazzija, prigodom njegove 75-godišnjice, Zagreb 1939, Geografski vestnik XVI, 1940, 145—146.
 - Prvi kongres slovenskih geografov, Primorski dnevnik 1952, št. 225.
 - Slovensko primorje v tuči turizma, Geografski vestnik XXV, 1953, 227—228.
 - Serko-Michler, Postojnska jama in druge zanimivosti krasa, Geografski vestnik XXV, 1953, 232.
 - Slovenija in sosednje pokrajine, Turistični zemljevid, Geografski vestnik XXV, 1953, 228.
 - Barvanje Lokve pod Jamskim gradom, Farbungsversuch der Lokva unter dem Höhlenschlosse bei Predjama, Acta carsologica I, 1955, 175—176.
 - A. Melik, Kraška polja Slovenije v pleistocenu, Geografski vestnik XXVII—XXVIII, 1955—1956, 376—379.
 - I. Jenko, Hidrografija in vodno gospodarstvo Krasa, Naše jame I, 1959, 88.
 - Drugi jugoslovanski speleološki kongres, Naše jame I, 1959, 32—33.
 - Madžarski glas o Slovenskem krasu, Naše jame I, 1959, 39.
 - H. Trimmel, Internationale Bibliographie für Speläologie, Naše jame I, 1959, 88—90 in II, 1960, 96.
 - H. Kunaver, Cerkljsko jezero, Naše jame III, 1961, 41.
- Nad 50 krajsih poročil in ocen objavljenih največ v Geografskem vestniku in drugod.

Solske knjige

- Zemljepis izvenevropskih zemljin (s K. Prijateljcem in V. Bohincem), 1930.
- Zemljepis Evrope (s K. Prijateljcem in V. Bohincem), 1932.
- Občni zemljepis za višje razrede srednjih in strokovnih šol (z V. Bohincem in S. Kranjcem), 1935.
- Zemljepis izvenevropskih zemljin (z V. Bohincem), 1936.
- Zemljepis Jugoslavije (z V. Bohincem in M. Miklavčičem), 1938.
- Jugoslavija, zemljepisni oris, 1946.
- Zemljepis FLRJ za nižje razrede srednjih šol, 1948; naslednje izdaje so bile 1949, 1951, 1954.
- Zemljepis Jugoslavije za IV. razred gimnazije (s S. Kranjcem), 1956; naslednja izdaja 1957.
- Občni zemljepis za višje razrede srednjih in strokovnih šol (z dr. V. Bohincem in S. Kranjcem), 1949, naslednja izdaja 1951; hrvatski prevod Zagreb 1951; ponovna izdaja 1952.
- Zemljepis za nižje strokovne šole, gospodarske ter industrijske šole in tečaje (s T. Oblakom), 1948.